

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÓDICH CATALANISTA

Any 5.— Núm. 181.— Diumenge 31 de Janer de 1904.

LO QUE VOLÉM

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públichs: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi a la organització interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instància ls plets y causas: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y estableint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

A LA SANTA MEMÒRIA DEL GRAN PATRICI

«... Un extranjer que predicó el odio a Espanya y dió un espectáculo bochornoso.»

La Publicidad. — Barcelona 14 Janer 1904.

Los ulls de la meva ànima't venen sempre. Lo teu mirar serè y reposat d'home equilibradíssim, de sacerdot de la Ciència, y la teva mitja rialla atractiva y tristíssima són dos recorts que jamay se borrarán de mi. Ta fisonomia era única, sense paresc; qui t'haig vist una vegada, t'esmirrà mirant constantment.

Era tu, únic, aquell somris tristíssim, somris d'auto-deshauçat, del qui posseïx els secrets del diagnòstic mèdic a ell mateix se'ls ha aplicat; del qui son saber li ha servit per condemnars-se a mort, a una mort terrible, que serà sobtada, que'l sorprendrà en un moment de goig. La sanch de son còs romperà un de sos vasos ja minat y l'ofegarà.

Y aquell macabrich somris constant, que demostra que la sentència de mort no fuig d'aquel cap poderós dedicat a curar a l'Humanitat; ab aquell tristíssim somris que arribava a l'ànima de qui l'analisava, feya via.

Y aquell home que no té un démai segur y molt menys un any que ve, mira carinyosament a tothom, estima com a germans a tots, arrenca vidas a la mort, cura, alivia y's quèl rodejan no esperan com ell una mort sobtada, inevitablement crudel y ràpida.

Aixís viu més de cinquanta anys de sa vida lo gran espartà, allunyat de tota lluita passional y miserabile, sense sumarse als remats o banderias políticas, fent Ciència, fent d'oracul mèdic, plè de inèrits y recompensas a son saber, creantse un nom admirat y respectat per tothom, adorat per amics y enemics, deixables malaltas.

Sab que aqueixa mort la precipitarà una sensació forta, un treball exagerat, fins potser un petit entusiasme y viu lluny del món sense prendre part en res que pugui alterar son generós cor.

Mes un dia sent predicar la santa creuada de la salvació d'Espanya, de la prosperitat de l'Estat espanyol, sent parlar de que la salvació única de la desgraciada Patria està en l'autonomia, sent parlar catalanisme, y plè a vessar d'amor a la dolsa Catalunya li ofereix sa ànima verge, son nom immaculat, tota sa potència cerebral; y a son pàs los enemics de la santa causa baixan lo cap, regoneixen la superioritat d'un home que mai ha deixat portar per les concupiscències que a n'ells los tenen esclaus, que ha viscut cinquanta anys dedicat a l'estudi, a fer bé a l'Humanitat. Y aquell còs débil, treu inesperades energies físiques, se multiplica, desperta, convencs, enardeix, llenstant de sa paraula, rius que fan reviure terrers sechs y's converteixen en jardins usafosos, arrencant del cor de tot lodi y la venjança y plantant en son lloch l'amor y'l perdó.

Gran Robert! Precis és que desd'el Cel deturis tu ma ploma ja que no calisca als teus disfamadors; mes deixa que per recorri vergonyós d'una civilització fictícia digui que en plè segle XX hi ha en lo món y a Europa! Una població ahont un grup d'homes escarneix als morts, fins als que en vida respectà.... Y tu desd'el Cel continua pregant per tots germans y per la dolsa Catalunya....

Las vagas

Lo que està passant en la qüestió de las vagas és una veritable lluita entre el capital y l'obrer, lluita que ha arribat ja a un extrem que si qui pot

y dèu no hi pren part pera reglamentar lo treball, no sabèm ahont anirèm a parar, donchs los resultats que han de portar aquesta sèrie d'interrupcions de la vida mercantil y industrial han d'ésser forsolament aplastants tant pels patrons com pels obrers.

Que l'obrer està en lo seu perfecte dret al portar a cap gestions ab lo si de millorar sa situació, és indubtable; però d'això a certas exigències que sembla no tendeixen a altre fi quèl d'anorrear tota iniciativa o moviment de treball, hi ha molta distància, donchs si bé'l patró té l'obligació moral de considerar al treballador com a germà seu, y de procurar que ab lo producte del seu treball pugui viure decentment tant ell com llur família, també'l treballador té'l dever de mirar pels interessos del patró y fer ab la mida de sus forsas quèls esmentats interessos no puguin perjudicar-se, ja que tant com lo patró progressi tindrà'l treballador més assegurat son treball y'l camí més pla pera poguer pretender augments de jornal, qual finalitat és lo que l'obrer tindrà solzament que perseguir.

Però tal com se plantejan avuy aquestes qüestions, se fa molt dificultós que entre'l patró y l'obrer hi hagi la deguda germanor pera que abduas parts vagin pel mateix camí, és a dir, pera que cadascú treballi per assolir lo benestar y la prosperitat de l'altré.

Com es possible que'l patró s'agremi ab l'obrer si aquest moltes vegadas, oblidantse de tota llei divina sols yèu en aquell a son explotador, y ni sisquera vol donar cabuda en son cor a una petita engruna de caritat pera compadeixér al patró quan aquest se veu enfangat en mals negocis que molt sovint, a més de la pèrdua de cabals, hi segueix la pèrdua de la salut y de la vida?

Al fer esmentat d'aquesta falta de caritat que pèr desgracia molt sovint se'n veuen probas, està molt lluny del nostre pensament l'atribuirlo a mals instints de la sofota classe treballadora; molt al contrari, som los primers en reconéixerli bons sentiments; però si que creyem que aquests sentiments se li enterbòleixen degut a las ideas que certs *redemptors del poble* los hi inculcan, ideas que en lloch d'inspirarse en la santa doctrina de estimar als pròxim com a tu mateix, sols van endressades a desequilibrar l'imagineació dels que se'ls escoltan.

Cal, donchs, si l'obrer no vol perdre las ventajats que fins avuy ha lograt, que deixi de fer cas de certa gent que si bé li fa veure què's desvetlla y sols treballa pèra mellorarla la sort, lo que realment la guia és ferlo servir d'escambell pèra enlairar-se a llochs que may per so; meritis hi haurian pogut arribar, y que despreciant las predicas d'odis y rancunes que l'altal gent li fa, escolti sols la veu de la raó, de la justicia y de la caritat.

La qüestió dels consums

En nostre darrer número indicavam los diferents procediments que's poden seguir pera la recaudació de l'impost de consums, sense decantarnos a favor de cap soluciò. Avuy, estèm en lo dever d'anar concretant la nostra opinió y ho farem ab l'independència y claretat que tenim per costum.

Nostres lectors han pogut ja convencors que'l encabessaments, reptos gremials y demés solucions que implican supressió de portas, s'han de rebutjar, no perquè no s'gan lògicas y convenientes, sinó per l'impossibilitat de portarlos materialment a la pràctica, prescindint que algunas d'aquestes solucions están taxativament prohibides per la llei en poblacions com la nostra.

Tant si'n agrada com sinòns

agrada; tant si convé com si perjudica al poble de Tarragona, no hi ha més remey que partir de la base, de que la recaudació de consums s'ha de fer *ab portas*. Sentat aquest principi, tindràm que la recaudació la pot fer l'Estat, lo Municipi, l'Arrendatari o'l Gremis.

Creyem què sense discussió s'han de descartar l'Estat y'l Municipi; lo primer perquè no estarà dispositat a encarrégarsen de cap de las maneras, pels motius que estan en la conciència de tothom, y'l segon per haver demostrat sempre que no té aptitud de bon administrador. Quedan, donchs, com a úniques solucions pràcticas y possibles l'Arrendatari y'l Gremis. Estu lièmels.

Arrendatari. — Tothom recordará que quan l'empresa Borrero s'encaixà de consums, ho feu ab un espiritu de transigència, que contrasta ab lo despotisme d'ara, y que al fixar las tarifas, prescindint si corresponia a Tarragona, la tercera o la quarta, s'arregla la cosa d'una manera prudencial.

Malgrat, donchs, la bona voluntat d'aquella empresa, arribà a ferse odiosa, per lo rigorisme natural en tota empresa particular que va dreta al seu negoc.

Si l'empresa Borrero, ab la seva relativa transigència, se feu incompatible ab los interessos de Tarragona, què no ha de succeir ara què la transigència no existeix? Si allavoras

que més que a mèrit d'antros en això això, comparades ab las d'ara, no podíam viure, com soparàrem las actuals?

Hi ha que dir las cosas tal com són; no's discuteix solzament la qüestió de tarifas, no es rebaixar la classe quartà a la tercera lo que's desitja, sinó quelcom més que, per secundari que sembla, té una influència decisiva en l'esperit del poble. Nos referim al sistema d'aplicar l'impost.

L'arrendataria, tant si subsisteix l'actual cupo ab la classe 4.ª, com si se rebaixa a 200.000, ab la condició d'aplicar la classe 3.ª, seguirà cobrant pels procediments intrançidents y sense consideració de cap classe envers los interesos de Tarragona, perquè abans que tot l'arrendataria procurarà treurer del negoc lo major partit possible, com per altra part és natural que fassí, puig no té aquí altres interessos ni afecions, que's d'exprimer tot lo such de la taronja consumera.

Gremis. — Devant dels perjudicis que crea a Tarragona l'empresa Borrero, que com dièm més amunt fou comparada ab l'actual, se considerà una solució salvadora'l Sindicat Gremial. La constituciò d'aquest organisme fou deficient, ja siga per precipitació o per inexperiència excusable en una institució nova.

La falta d'una reglamentació que regulés las obligacions y responsabilitats de tots y de cada hu dels gremis, se posà de manifest a la primera divergència que esdevingué en lo si del Sindicat. Lo dualisme que'n resultà, fomentat de sota mà per la passió dels grups polìtics, no pogué ser ofegat per l'únich què en aquests casos serveixi lo reglament ab forsa legal. Com això no existia, los gremis no pogueren fer efectiva la seva autoritat, foren desobeixits pels sindicats, y l'institució gremial quedà desfeta, tot just implantada.

Hem tingut donchs un Sindicat Gremial... sense gremis, puig los sindicats seguiren administrant los consums per una especie de dictadura y sense donar compte als gremis de la seva gestió. Cal tindrà això ben present pera no malparlar dels gremis carregantlos culpas què no cometèren. Al contrari, seren tot lo possible pera encarrilar la cosa; però com hi havia interessats en quèl desgavell continués, l'exit no coronà els esforços dels gremis.

Per lo tant l'idea de l'institució gremial no ha fracassat, com volen fer eure els mateixos que la desvirtuaren. Creyam allavoras y creyem

avuy, que un Sindicat Gremial veritat, ab cupo tot lo més de 200.000 pessetas, reglamentació legalment autorizada, tarifa única y fins si's vol ab garantias, és viable y's pot recomanar, com la forma més suau y menys onerosa de cobrar l'impopular impost de consums. Clar què divergèncias, discrepancias y disgustos entre'l s'agremiats se produïren allavoras, com se reproduiran sempre, perquè som homes ab passions y defectes; però lo que las lleys y reglaments evitan en altres funcions de la vida social, també's podrían evitar en lo cas de quès tracta, reglamentant com es degut y estableint las indispendibles responsabilitats.

Caldrà, donchs, convindre que entre una arrendataria forastera y'l gremis, encara que fòs en igualtat de circumstancies y de tarifas, sempre's darrars serien menys gravosos a Tarragona, com no hi ha necessitat de demostrar.

Això com havem exposat la major ventatja de la solució gremial, també remarcarem las dificultats que la entrebancan avuy per avuy. La promesa y més important de las dificultats és que aquí no hi ha unitat de miras en res. Fòra natural, que enmirat l'antros en l'exemple d'altres pobles, olvidessim per un moment nostres diferències, nostres lluitas y nostres enemistats, quan se tracta de defensar los interessos de Tarragona, arruïnats, cobrants sinèrgicos, més que son los interessos de cada nu, però desgraciadament pot més la passió política y l'enemistat personal que'l propi instint de conservació. Aquí, trist és dirlo, ab tal de poguer satisfacer nostres rancunias, res nos fa de pèrdis y que's perdi Tarragona...

L'institució gremial tindrà, donchs, d'esser obra de tots, obra tarragonina; no sent això no val la pena d'intentarla y que segueixi tot com fins ara, perquè al capdevall si nosaltres no sabem entendre's, ni administrar-nos, natural és què vinguin forasters a explotar lo que nosaltres no volèm o no podem defensar.

X.

De Re Agrícola

III

Donchs sí, carissims llegidors, per més que la cosa estranya vos fassí, ho teniu de considerar y creure que hi ha païssos ahont la gent a més de passar lo temps treyentse la pell los uns als altres; a més de procurar desbaratar y desfer a micas los projectes, las idees més generoses com ho estan tocant avuy a Tarragona; a més de fer sempre política de la pitjor classe, també se'n preocupan de melhorar sa sort, cercant per arreu fonts de riquesa y benestar, fent més acceptable la vida pels pobrets, trobant manera de fer que per tots n'hi hagi de feina, per grans y per petits, assegurant la tranquilitat comuna y obtinguient per mil medis indirectes, insíms tots ells, però en son conjunt immensos y grandiosos, una solució práctica y tranquilidadora al sens fi de problemes pahorosos que fan avuy tronollar las societats més ben fonamentadas y que més forts y segurs puntuals sostenen.

Es l'agricultura, camp inmenysim ahont totas las activitats s'hi desenrotllan, tota mena d'industries s'hi encabeixen, tota classe de comers s'hi troba lloc per correr; las arts il·lerals cap a n'ella sas inspiracions buscan y a l'ensembs tots en conjunt o a solas d'ella dependent, planurias y muntanyas, arbres, rius, besties y persones, són massa chorals inmenys que agrada entona motius segurs pel cantic agradiol de la vi a en son semiperm idili plè d'amor y joia.

Qu'em dispenseu vos pregó si é que vos ha semblat que m'enfilava una mica massa per la; regions eteràs de la poesia bunyola y macarrò-

nica. Sols ho deya per fer entendre lo que per mí vol dir *Agricultura*. Lo seu significat és més gran, més ampli què que se li acostuma a donar: l'art de cultivar la terra, de sembrar una llavor, de podar un arbre, etz. etz. L'*Agricultura* s'estén arreu, agafa la major part de las activitats humanas, explotacions de tota mena, industrias y fabricacions grans y petites, crias de bestiar de tota classe, melioraments de fruits y plantas, seleccions de rassas; tot, en fi, lo que constitueix treball de casa. També ho és del ram d'agricultura per més que sembla que, a primera vista, cap importància representa, l'estol innombrable dels animals domèstichs; gallinas, ocs, ànechs, tossinos, gossos, los cunillots; en fi, tota la colla de simpàticas y modestas criatures que tot voltant de las masías se troben y que son domicili tenen en los llochs que's pagesos lo tan pompos nom de «Cort» li donan.

Permeteume, abans de continuar que una petita aclaració vos fassí; possible és que alguns de vosaltres aital paraula al llegir, dibuixar fassí algún somris maliciós als vostres llavis. Que consti que a l'escriurela no ha passat per ma imaginació cap idea rara, cap pensament sarcàstich ni irreverent, per més que'l doble significat d'aquest mot, molt bé ho permeti. Hi ha *corts* y *corts*: això és sens dubte veritat; però perquè servir aital vocable dantli unas significacions tan diferents y rares. Cossas de la vida. Estranyas coincidencies. A França, també passa; més a la palaula Cort hi afegeixen *bàixa*. Aquí no la tenim aquesta aclaració. Per què serà? No'n hi amoïnem, girèmhi full, deixemho correr....

Tantas digressions me fan perdrer lo fil de mas ideas y'm portan sense adonarmen cap a uns mòns diversos. Que m'excuseu vos pregó que, sense volquer, la ploma'm fà embrutar quartillas y m'obliga a escriure lo que era més lluny del meu pensament a l'agafarla. Me resisteo a fer-ho y crech que l'he venuïda a la malvada.

Tots sabem que aquest any passat ha sigut per Tarragona any de molts de trànguls; semblava que aquest poble ne sortia de sa fredor y inercia acostumada; tot eran mils y milions; projectes grandiosos que suscitaven discussions acaloradas y que donavan lloch a discursos patriòtics, de tons tan esfereïdors que feyan tremolar las casas, articles que's diaris publicaven ab cada besties que esgarrifava, reunions, mitins, conversas per tot arreu; per tot arreu la gent bâdava, convensuda quèl mannà baixa. Però tot s'acaba, tot lo bò s'acaba y a voltas malament com esdevingué aquesta vegada. A tantas esperances, a tantas ilusions estúpidas y ridículas hi posà punt final una fuetada que de Madrid nos vingué y aquesta ben merescuda y ben rahonada. Per tots y presumits, una subvenció que de Madrid venia, nos la retiraren.

Per aquells mateixos temps un intím amic meu, al qui tant de bé com per mí mateix desitjo, volgut actuar de redemptor pretengué jugar la sàtira, feina que no era per las forças reservada, arma que tan sols gent de molt pesquis pot usar, per demostrar lo poch fonament que certas pretensions tenian, intentant un projecte que a son entendre també a Tarragona bells beneficis havia de proporcionar: una cría de cunillots. ¡Qué vā haver dit! Per poch se'l menjari!!!

Bò dolent, en serio o en broma presentat; també emprengué aquest projecte lo mateix camí que's altres, que ab tanta forsa y petulancia havian entrat a la palestra. Lo camí que vā a l'Oliya.

Lo que no pensava aquell intím amic meu és que la seva idea d'un dia joví y franca pogués ésser,

Comentaris

Nos ab nos

Al constituirse'l partit liberal demòcrata ja insinuavam que la *far* molt radicalment y que la base del seu partit serian los elements de López Puigcerver y d'en Canyellas.

Lo temps nos ha vingut a donar la intel·ligència dels dos esmentats grups d'influència com se diu ara en llenguatge diplomàtic: Roquetas, Tortosa y Gaudesa *influencia* de Puigcerver; Tarragona, Vendrell y Valls *influencia* d'en Canyellas.

Sobre personal, també hi ha qual com convingut, per més que respecte a la alcaldia de Tarragona queda la cosa dubtosa entre En Rafel Canyellas y En Jaume Sans.

Los torristes treballaren molt prop d'en Puigcerver per ingressar en el partit democràtic, ab la condició de influenciar, las comarcas de Tarragona, Valls y Vendrell, ab la consegüent indicació d'alcaldes, y una acta de diputat per la circumscripció; però com Montero Ríos y Canalejas tenien ja compromisos contrets ab en Canyellas, los hi han contestat ab un Déu los amparis, que els ha acabat de aclaparar.

Dels partidaris d'en Marianao, no cal parlarne perquè no saben quina paret tocan. Des de'l més enllairat al més insignificant no s'estan de criticar lo mal pas donat pel Marqués decantantse a la fracció d'en Moret. En política—deya un conspicuo relinentse a l'intima amistat d'en Marianao ab Moret—hi ha que deixar les amistats de recó, prescindint sempre que'ls interessos de la *patria* y los nostres ho exigeixen. Si puja en Montero Ríos, com és segur que pujara, de què farèm màgiques? Quinas breus podrèm repartir als amics? Quin cas farà'l governador de les nostres recomanacions? Creguinalafegia ab to amarch—que'l Marqués ha fet un pà com unàs hosties...

Oh! y lo pitjor no està en això, sinó las conseqüències que portan aquestes equivocacions—replicà un mitjà-conspicuo.—Ja veurán com la conseqüència política dels nostres amics de fòra no resisteix quatre dies, puig desgraciadament en aquest pais no hi ha ningú que tingui idees de res, ni conseqüència ni formalitat. No trobareu més que gent disposta a remenar las cireres y a anar sempre darrera del que mana per que'ls deixi manar a ells.

Feyan trencar lo cor, las lamentacions dels pobres marianaoistes, devant la perspectiva de no ésser ells los amos del proxim *cotarro* liberal, y pèra evitar tan horrorosa desgracia s'ha fet entendre a Marianao, que per Déu y per tots los Sants del Cel, convé que hi posi un pedàs encara que sigui donant *esquinçat* a en Moret.

Per avuy prou.

Notas

Tindrà de dir a en Maura quèns torni's quartos.

Aquell projecte d'administració local que tenia de servir pera descupar lo caciquisine, és probable, casi segur, que sortirà del Congrés que n'il mateix Maura, pare de la ciutat, lo reconeixerà.

Vegin quin rumbó prén la cosa, que la Comissió dictaminadora, ab lo beneplàcit d'en Maura, ja li ha clavat al projecte aquelles dos banderilles: nomenar los alcaldes de capital de província per R. O. y quells diputats provincials no'ls elegirem per districtes, sinó per tota la província.

Ja veuen que aquest parell d'esmenys no poden ésser més *descentralitzadors* y *anti-caciquistas*, puig, com fins ara seguirán a Madrid nomenant alcaldes, y de l'elecció de diputats provincials no caldrà, fòra del governador, que se'n preocupe ningú més que'l timo dels perdigons.

Tot allò del projecte d'esquadra ha quedat reduït a gastar prop de 40 milions pera arreglar los arsenals ab tots los avens moderns. Després quan los arsenals estiguin a punt de organitzar, comensarà la construcció de baixells.

Ja veurán com després de gansos 40 milions, quedaràm com ara ab los arsenals fets unes *carracs*.

Lo Sr. Lletget se va indignar al Congrés perquè'l Gobern havia nomenat de R. O. dos alcaldes regionalistes-separatistes, digué per produir efecte.

No sabem quin concepte li deien mereixer al Sr. Lletget, los republi-

Ornamentació

Sagrada

Ornamentis confecionats de totas classes y teixits d'or y plata pera Pontificials, Ternos, Palios, Casullas y demés ornamenti pera Iglesia.

Orfebrería Religiosa

Servei complet pera Iglesias y oratoris.

Estatuaria Religiosa

Imatges de talla, en susta, marbre, pedra y Cartó Fibra (ab privilegi), materia absolutament sólida y que pot beneir. —Construcció d'altars, Reataules, Confessoraris, Púlpits, Reclinatoriis, etz.

Teléfono, 42

RAMBLA DE S.JUAN N°48

Representació directa de les primeres cases en Ornamentació, Orfebrería y Arts Decorativas religiosas

J. Caballé y Goyeneche

De cunills vos tinch de parlar y també és aquesta indústria agrícola, font de riquesa que naturalment no hâ de fer rica una ciutat com suposava lo meu *alter ego*, però si pot, y molt, contribuir a pòrtar a fòrça gent certa quantitat de benestar que no és despreciable, y ben segur que fòrça agricultors de per aquí hi fassin bona sort dedicant-hi alguns de sa maîna da que las llargues nits d'hivern fan ésser tan nombrosa y tan pesada.

Coneguda és de tothom la cria del cunill; sa manutenció es molt barata, lo treball d'anar a fer herba; per einas un trossot d'aixada y un sach o una sanalla. Si són en corral, no hi ha cap feina; si en gabias o en compartiments tampoch n'hi ha gaire, y un canvi de *sultá* de quan en quan y aquí *pau* y *despres glòria*. Si las crías van b'z, se menjan cunills y també se'n venen, y si no hi van, tan solzament hi hâ un treball perdut.

val gran cosa; los fems casi b'z que'ls compensen, y si's moren los petits, se llenyan y s'espera que crein un'altra vegada, que ja aniran mellor, y sinó un'altra. De tant en tant la dôna vén las pells dels que's matan y'n reb del marxant en canvi algun trist paper d'agullas, betas o taronjas y's queda tan satisfeta pènsant que ha posat sa pica en Flandes. No s'imagina que aquell benefici que ella considera que no té cap importància pot adquirir-se y gran si s'empren ab intel·ligència y bon cuidado. Pot, sense adonarsen, aumentar per un cantó'l salls que omplenàs las festas sa casolla y per l'altra embrassar algun reconet de calixera ab lo producte que de las pells ne podria treure.

¿Cóm? preguntareu; molt fàcilment: cambiant la rassa, que n'hi ha d'altres de ben grossas, de ben bonas y peludas. Molts n'he contemplat d'aquests cùnillassos, simpàtichs y serios personatges, quietos de cós, moguts de cara, dobles, de pel fi, de un color d'argent vell que dóna gust de veurer, esperant filosòficamente que'ls vinguï l'hora desgraciada. A la cassola sa carn ben agradable, al coll d'alguna damisela aixeridoia son pel llustrós y si y al sarróls productes d'una y altra cosa. Aixòs fà ab los cunills de rassa: aixòs passa en lo país ahont més extesa està sa industria positiva. Pregunteu per la terra de Xampanga, pels encontorns de Troyes, mercat continuo que may se troba abarrotat d'aquests articles que sempre'ls compradors esperan. Sa venda és sempre bona; un centenar de pells sempreva cent vint y cinc franchs se cotisan, y la carn se vén sempre a un preu simpàtic, perquè encara que'ls pagui barato, com que n'hi ha, molta, se fan bons quartos. Aquests cunills se fan molt grossos, n'hi ha que pesan mitja arroba, y tres kilos y mitj a quatre és lo pès que may fa falta.

Comparieu ara. Aquests són los dats. Lo que dónal cunill d'aquí també'l sabeu; cinch, sis rals per barba y'l pèl d'eu cents. La difèrença és colossal baix tots conceptes, y si s'emprenys aital negoci, si de una producció intensa n'eixis una fortia baixa, sempre quedaria una avençatja grossa; més ben alimentada la gent y una gran defensa contra los frets rigorosos per la facilitat que tindria tothom de procurar-se a preus ben baixos pells de cunill que d'adobar tan sols costarien una quarantena de rals cada dotzena.

N'hi ha d'aquesta rassa de cunills de moltes classes; uns tenen lo pel més fi, altres més llarch, més fosch, més virolat, més clar, etz. Qüestió és aquesta que pertany al que se'n cuida. Es un treball intelligent lo de la selecció, és clar, y naturalment que essent més apreciat un matís que un altre, un pel més fi y un llustre més de moda, hi haurà avantatges per aquell que més esmerat ho portés.

Moltas gotas fan un riu y moltas candeleteras fan un ciri. Quèl país procura fer en tots los rams lo mateix que jo indico que's pot portar a cap ab aquests modestíssims sosegaires, y la fortuna pública y'l general benestar melloraria dins d'un espai de temps ben curt, en un mil per cent al menys.

Y veusaquí, com anant d'Herods a Pilat, parlant de tot y d'algunes coses més, aquest pobre admirador de tot lo que d'irona o lluny s'afe-

reva a pagesia, ha trobat medi de agiponar un article que encara que no ho sembla és tan agricol com ho podria ésser qualsevol altre. Perdonem y que Dèu no m'el tingui aquest atreviment en compte.

LADIFER.

UNA MULTITUD

Un enginyer català vá anar a parar a un lloc de Castella ab l'encarrer d'acabar la construcció d'un ferrocarril totjust comensat. Se tracava d'una obra que en un principi no havia sigut més que un ferrocarril electoral; després van arrambar ab la concessió uns vividors sobre aquella mena de negocis de la construcció, en que pera res se té en compte altra explotació que la dels incautes que s'hi deixan caure; y a la fi van haver de quedarse ab lo poch o molt que hi hagués fet a la via, y van haver d'acabàrla, uns capitalistes catalans que havian deixat sobre l'obra executada una bona cosa més del doble de lo que valia.

¡Oh! ¡El egoísmo de los catalanes! ¡Quina gracia fa sentir aquest dicho dels castellans, pensant ab tantas obras ruinosas, empreses a Castella, y a Galicia, y a Andalussia, ab lo capital y ab la candidesa dels catalans!

Donchs si: vá trobarse, l'enginyer, que en la ciutat de Rianubla, un dels extrems de la via, l'estació estava ja feta, y allí hi havia un bon acopi de carrils y tots los cotxes y vagons montats y llestos: los hi havian portat pel canal; que en l'altre extrem, o sigui en la ciutat de Valdejeriz, no hi havia ni estació, ni projecte aprobat, ni s'havia pensat encara en lo lloc ahont posarla; que en l'estació propera a Valdejeriz hi havia dues locomotoras desmontades; y, en fi, que a dalt del páramo hi havia uns quants kilòmetres de via feta, sense comunicació ni ab l'estació de terme ahont hi havia's vagons, ni ab l'altre ahont hi havia las locomotoras.

Lo primer que s'imposava era, donchs, estableix aquesta comunicació, posant la via per una banda y altra, a fi de pujar ab la locomotora al páramo y baixar desde allí dret a Rianubla. Y, durant los mesos que vá importàrsen aquesta feina, tothom d'aquella terra continuà burlantse d'aquell carril que feia tants anys

que s'estava fent y mai arribava enlloch.

Mes un dia v'hi venir que l'enginyer va poguer disposar lo viatge d'una locomotora a Rianubla pera treure d'allí un tren carregat de carrils; y cap a la tarda d'aquel dia'l xiulet estrident de la locomotora vá ferse sentir per primera volta pels camps de la rodalia de Rianubla.

Era un dia trist; lo cel estava tot tapat y ruinejava. La terra dels verals de l'estació, de color antíptic, com de terra d'escudelles bruta, estava tota fangosa y remoguda per la pluja y el trepitj. Los que per allí treginavan, portaven las sabatas fetas unas bolas de fang enganxades.

L'horitzó estava arrèu tapat per la boira ruixadissa de color aplomat, en mitj de la que s'enlairaven, blanques com flores de cotó, las glopas de vapor que de la xemeneya de la locomotora eixian. A cinquanta passos tot era ja esfumat y gris; y cap dalt, a la meitat de la suau vertent, s'endevinava, més que's veia, la massa extesa de la ciutat, envolcallada en rams de fumerolas, com perduda, en mitj de la boira. Era una de *tantas medinas* castellanas, de color de tapia, portant a coll la massa enorme d'una catedral del tipus de les de Herrera; una construcció macisa, d'aquells temps de Felipe II, d'allà-voras que l'Espanya era tan gran que'l sol no's ponía en sos dominis, y, ab tant de sol, era tant trista... tant trista!

Fangotejant ensà y enllà, anava la gent disposant lo tren carregat de carrils pera tornarsen totseguit, quan v'hi rebré l'enginyer un recado per un agentzil:—*De orden del señor Alcalde, que vaya á su casa, donde le aguarda.*

La casa de l'Alcalde era'l capdemunt de tot de la ciutat; era un *comercio* de robes obert sota la porxada feta de pilasters torts y escarbotadas, ab capitells formats per enormes sabatas de fusta emblanquinada y escrostonada, aguantant jàcères corades, barroerament adressadas a cops d'aixa. Lo portal estava tot guarnit ab penjolls de faixas y samarretas, y calsas de tots colors. Era, en fi, la casa d'un mantegaire dels que allí s'estilan.

Pel camí vá trobar l'enginyer llars corades de donas, y xavis, y homes, que corrian cap a l'estació. Lo xiulet de la locomotora's havia deixat de l'ensopiment habitual: las donas deixavan desguarnits los portals de las casas, los noys las porxades ahont jeyan o jugaven, y'ls homes los cafès y cassinos ahont passaven aborrídament la tarde; y tots corrían a veure que era allò que tant inesperadament se'ls havia plantat a casa. Mes l'Alcalde era l'Alcalde, y ell no's movia: ell cridava a complices a casa seva al *señor ingeniero*.

Era l'Alcalde un tipo acabat de castellà vell: escardalench, de cara aixata y ulls petits, cabells ja grisos mitj'arrapats y mostatxo retallat. Tenia fama de molt cuco, y, ab tot y ésser del *comercio*, era l'encarnació de l'honor castellà a lo Calderón, tot carregat de ceremonias.

—*Me han dicho, señor ingeniero, que se ha traído usted la primera locomotora; y era de razón que, llegado el caso, avisase usted á mi autoridad para festejar cual se merece la llegada del emblema del progreso, tan deseado. ¿Está usted?*

—*Señor Alcalde: en mi tierra la gente prefiere los hechos á las palabras; y yo les crea á ustedes ya tan hartos de palabras, que habian de preferir el silbido de la locomotora al mejor discurso.*

—*Bien está; pero lo cortés no quita lo valiente. ¿está usted... y la entrada del vapor en el término de Rianubla debió ser con toda pompa celebrado.*

—*Es que yo, señor Alcalde, he venido sencillamente á buscar con una locomotora un tren de carriles que me hace falta, y una vez verificado esto...*

—*Bien está; pero conste que el pueblo de Rianubla siente mucho el olvido de usted, que le ha privado de recibir dignamente la primera locomotora.*

—*Constará, señor Alcalde. ¿Manda usted otra cosa?... Pues, con el permiso de usted, yo me vuelvo á Valdejeriz con mis carriles.*

Al tornar a l'estació vá trobarse l'enginyer ab un espectacle extraordinari: la gentada que hi havia acudit havia romput la llarga barrera de fusta, y, després de xipollejar pels tangals, ho havia invadit tot, ficantse per l'edifici, voltant en massa atapaidà la fàbrica locomotora, enfilantse pels vagons del tren carregat de carrils, que estava a punt de marxa.

Los esforços dels homes de las brigades que havian corregut a deturar l'avens de la multitut, havian sigut inútils, y'l pueblo de Rianubla se'n havia entrat per allí a festejar el emblema del progreso y a recibir dignamente y con tota pompa la primera locomotora.

Lo maquinista y'l logoner havian resistit desde dalt de la maquina l'assalt de la multitut ao la pala y el furgador y etjegant sovint raigs de vapor per las aixetas de purga y de las bombas; però'l tren de vagons estava materialment cobert per la gentada: homes, y donas, y criatures, ho tenian tot près, asseguts sobre'ls carrils estivats, agarrats a las baranas, drets sobre'ls estrebs, y fins muntats, cama aquí cama allà, sobre'ls ganxos de tracció.

En aquella situació era impossible la marxa. L'enginyer va pretendre espantar a la fera sent xiular fort y seguidament la màquina, mes tot fou inútil: la multitut va respondre ab un udol llach y ferestech, més aviat de satisfacció que de pavura, y ningú's va moure; tothom volia anar ab lo tren:—*¡Que arrel! ¡Que arree!*

Inútilment probaren també, l'enginyer y sos auxiliars, per la persuasió y la manyagueria, de convencer a la gent de que era impossible la marxa sense fer grans desgracies; inútilment arrancaven per forsa, de sobre'ls estrebs y los ganxos de tracció, la quitxalla que hi havia muntada: las donas protestaven xiscant, los homes bramulaven impreccions de rabia, y'ls xicots tornaven a pujar cama aquí cama allà demunt dels ganxos. Y, en mitj de la cridoria aturdidora, sols una cosa se sentia clarament:—*¡Que arrel! ¡Que arree!*

Ja estava tentat, l'enginyer, de desenganxar la màquina y fugir ab ella sola, deixant lo tren carregat, per

Xacolates POBLET, de Tarragona

Aquesta antiga fàbrica per complaure a sa nombrosa parroquia de Barcelona, ha establert en aquella ciutat un dipòsit, ahont los clients hi trovarán surtit de totes las classes que fabrica la casa **Poblet** y als mateixos preus que aquí.

Lo dipòsit està instalat en lo Colmado **Pelayo**, Rambla de Canaletas, 9, Barcelona.

cans que també han acceptat la vara de R.O.; perquè si un regionalista, que al capdevall pot ésser monàrquic, peca per hu, los republicans pecan per cent.

J'Gracias a Déu!

Por fin s'ha acabat la polèmica que sostinien los dos confreres conservadors de la localitat, sobre'l treball que llegí'l Dr. Valls a l'Arqueològica.

Encara que la defensa del Doctor Valls no la feren los de *La Opinión* per convènciment d'idees, sinó per portar la contraria als de *l'Herald*, iem constar que havém vist ab gust la campanya de *La Opinión*, y que vearem encara ab més satisfacció que en lo successiu se curi per complert de la seva monomania anti-catalana.

A *l'Herald* ja li diguerem que en aquesta qüestió *habia metido la pata*.

Notas d'art

Amich Quiquet: Ahir a l'entrar a can Parés, vaig tindre una grata sorpresa.

Nostre compatrioti en Ricart Opisso, de qui vos he parlat altres vegadas, hi té exposats mitja dotzena de dibujos de color que en mitj dels altres quadros d'altres autors que forman l'exposició d'aquesta setmana, vos asseguro que cridan l'atenció.

Auy l'Opisso ja és ben conegut com a dibujant d'intenció, y en las planas de *Cu-Cul* ha demostrat saber ahont té la mà dreta, principalment per retratar nostres obrers, aquests tipus del Paralelo, que han sigut lo caball de batalla de molts polítics en aquests últims temps.

Tres dels originals exposats corresponen a aquest genero.

Representa l'un un trós de quinze blets de meeting, animat, plè de vida, ahont sembla sentirshis viscous y moris que s'escapan d'aquellas bocas.

Una sortida de meeting ab l'indispensable guardia civil y la correspondiente carga es un dels altres, que si bé en conjunt no resulta tan viu com lo primer, té detalls hermosos; y'l tercer, la detenció d'un obrer per dos guardias, és per mi lo mellor de lo exposat, tant per la justesa del dibuix com per l'ànima de las figures.

Són los restants, una noyeta reposant en un padris ab una gran capsà de fusta, bell estudi per un de sos cartells, y dos notas bastant extran-

gers. Una modisteta y un vellet dignes de figurar per sa intenció y s'affactura a *Le bri de Paris*, y l'altra, dos elegants de brasset, vestidas a la darrera ab faldas plenes de volans en moviment, que constitueixen un aca-

bar estudi de plechs, d'elegancia, de...

Veu aquí, amich Quiquet, l'impre

sió que m'han fet los últims dibujos exposats per l'Opisso y que vos trasmeto tant bé com puch per si voleu parlarne en vostras *Notas d'Art* que crech per fenyia, no per falta d'assumptos, escassejan molt més de lo que voldriam als lectors de Lo CAMP.

A. BONET.

Barcelona, 26 Janer 1904.

NOVAS

Aquesta tarda, a las sis, tindrà lloc la junta general ordinaria de segona convocatoria á l'Associació Catalanista de Tarragona y sa Co-

marca.

Diumars surti cap a Madrid la Comissió de l'Ajuntament que deu recabar del Gobern central la rescisió del contracte ab l'Arrendataria y la rebuixa del cupo y tarifas que s'apliquen a questa població, cupo y tarifas a tota llum exageradas y que han donat lloc als successos que relatava la setmana passada.

Composan la comissió los senyors Prat y els regidors senyors Cañellas, acompañantla'l Secretari de l'Aju-

tament senyor Nogués. Com lo señor Cañellas tingüe que retornar a corre cuya de Madrid, lo mateix dia d'arribarhi per motius de salut, quedan ara sols los senyors Prat y Masdeu per gestionar los indicats assumptos.

Les impresions que fins ara han trasmès són bones, mes tot y reconeixent que poca confiança pot tenir-se ab la gent de Madrid, cal que per ara y mentres en la qüestió de consums no recaigui resolució definitiva, la serenitat s'imposi, puig no fós cas que ab la més petita cosa don-guessió ocasió a que'l fracàs s'atribuigües, per part del Gobern a l'actitud de Tarragona.

Si la resolució que en definitiva se obté no correspon a lo qu'el poble espera, allavors será ocasió de que s'adoptin las resolucions que's creuin convenientes. Mes per arribar a aquest fi, és necessari que sapiguén d'un modo clar y terminant com lo Gobern atent las peticions de Tarragona.

Nostre modo de tractar las qüestions és bé prou coneiguda. Diem sempre lo que pensém y avuy per avuy entenem que tot lo que's fassi abans del retorn de la Comissió que's tróba a Madrid, podria ab facilitat ésser contraproductiu.

Imposantnos en lo sentit que indiquem en altre solt no volém comentar un article que aparegué'l dívidendes últim en *l'Herald* referent a consums, article que vé a fer remarcar que l'actual Arrendataria que tan mal rebuda ha sigut per tohom, se fa indispensable si l'Ajuntament ha d'atender sos compromisos.

Diu que l'Ajuntament no pot ni deu administrar los consums; rebutja la solució d'un concert gremial, per oposarshi la Federació Obrera y la de recaudar directament l'Estat, per què no faríais un quartu Madrid la afonsa.

Y surt *l'Herald* ab lo següent: «Bajo ningún concepto podía el Gobernador civil informar favorablemente la rescisión, puesto que es incompetente para ello.»

Després d'aquesta unanimitat de parers, haurém de confessar qu'el Sr. Maestre no serveix pera professor de Dret administratiu. Los deixebles

a qui s'entrete en donar lliçons, no'l fan quedar gaire bé. Y sinó vegis la mostra.

Se pot demanar per telègrafo la rescisió d'un contracte ab l'Estat? La pot concedir o negar, un Ministre aquesta rescisió, sense que s'instrukixi l'oportú expedient ahont constin los informes necessaris?

Donchs, una y altre cosa afirman ab molta gravetat *l'Herald* y *l'Opinión*, sobre tot lo primer confrare, dient:

«Es completamente cierto que el Arrendatario, señor Guijarro, ha solicitado la rescisión del contrato.

La pidió al señor ministro, primero en un telegrama, después confirmó su solicitud por medio de teléfono, y, por último, partió enseguida para Madrid a reiterárla y apoyarla verbalmente. Y es también completamente cierto que el señor ministro se negó rotundamente a la petición, manifestando que en modo alguno accedería a ella, fuera cualesquier la forma en que se le pidiera.»

Ningú que tingui dos dits de front podrà pensar que al demanarse la rescisió d'un contracte ab l'Estat, se limiti la petició a enviar un parell de telegramas. Aquestas sollicituds deuen ferse en deguda forma, y així creya tohom que s'havia obrat en lo qu'fá referencia a l'arrendament dels consums. D'altre modo, quom queda la serietat y competencia administrativa de las personas que afirmaren que la petició de la rescisió era un fet?

Se queixa amargament *l'Herald* de que tot aixòs califiqui de ficción.

«Voldrà que s'emlei un calificatiu

més clar y més expressiu?»

L'Associació Catalanista y la Redacció de Lo CAMP han sigut atentament invitades per la Comissió executiva del monument a l'insigne Dr. Robert a l'acte de la colocació de la primera pedra de l'indicat monument, que ab tota solemnitat tindrà lloc a las onze d'aquest matí.

Representarà a l'Associació Catalanista nostre estimadíssim amich don Antoni Escofet y a la Redacció de Lo CAMP nostre no menys benvolgut amich D. Vicens de Moragas.

Segons notícies que tením per certas, lo Gobernador civil cridá'l dívidendes a varis directors de diaris locals, ab los qui tingüe una llarga sentada. Com a resultat d'aquesta entrevista, ahir aparegueren en *l'Herald*, *l'Opinión* y *l'Almanaque de Tarragona* articles y solts que fan referència a una carta que tractant de la qüestió de consums publicaren *La Cruz* y *l'Almanaque de Tarragona*.

Diu *l'Herald*:

«En conversación de carácter puramente particular, puesto que los interlocutores empezaron manifestando que se dirigían al caballero, al amigo y no al gobernador, (como si el último carácter fos incompatible ab los otros!) hubo de manifestar el Sr. Maestre que podía asegurar que el arrendatario de consumos había pedido la rescisión del contrato con el Estado, y que él, el gobernador, por su parte había informado favorablemente, manifestando que no pudo prestar á la empresa los auxilios que ésta le solicitó con motivo de los tumultos y que no se le pidió de fielato.»

Nosaltres afegim que iguals manifestacions vā fer lo Gobernador devant de l'Ajuntament y demés entitats la nit del dimars 19 del corrent.

Vé *l'Almanaque de Tarragona* y confonen las islas Británicas, diu:

«Nosotros, que por nuestro carácter oficial, asistimos á la reunión de la noche del 18 y estuvimos en el Gobierno desde la una a las seis de la madrugada, sostenemos que no es cierto lo que se pretende achacarse al dignísimo gobernador señor Maestre en la citada carta.»

Y surt *l'Opinión* ab lo següent:

«Bajo ningún concepto podía el Gobernador civil informar favorablemente la rescisión, puesto que es incompetente para ello.»

Després d'aquesta unanimitat de parers, haurém de confessar qu'el Sr. Maestre no serveix pera professor de Dret administratiu. Los deixebles

a qui s'entrete en donar lliçons, no'l fan quedar gaire bé. Y sinó vegis la mostra.

Se pot demanar per telègrafo la rescisió d'un contracte ab l'Estat? La pot concedir o negar, un Ministre aquesta rescisió, sense que s'instrukixi l'oportú expedient ahont constin los informes necessaris?

Donchs, una y altre cosa afirman ab molta gravetat *l'Herald* y *l'Opinión*, sobre tot lo primer confrare, dient:

«Es completamente cierto que el Arrendatario, señor Guijarro, ha solicitado la rescisión del contrato.

La pidió al señor ministro, primero en un telegrama, después confirmó su solicitud por medio de teléfono, y, por último, partió enseguida para Madrid a reiterárla y apoyarla verbalmente. Y es también completamente cierto que el señor ministro se negó rotundamente a la petición, manifestando que en modo alguno accedería a ella, fuera cualesquier la forma en que se le pidiera.»

Ningú que tingui dos dits de front podrà pensar que al demanarse la rescisió d'un contracte ab l'Estat, se limiti la petició a enviar un parell de telegramas. Aquestas sollicituds deuen ferse en deguda forma, y així creya tohom que s'havia obrat en lo qu'fá referencia a l'arrendament dels consums. D'altre modo, quom queda la serietat y competencia administrativa de las personas que afirmaren que la petició de la rescisió era un fet?

Se queixa amargament *l'Herald* de que tot aixòs califiqui de ficción.

«Voldrà que s'emlei un calificatiu

més clar y més expressiu?»

L'Associació Catalanista y la Redacció de Lo CAMP han sigut atentament invitades per la Comissió executiva del monument a l'insigne Dr. Robert a l'acte de la colocació de la primera pedra de l'indicat monument, que ab tota solemnitat tindrà lloc a las onze d'aquest matí.

Representarà a l'Associació Catalanista nostre estimadíssim amich don Antoni Escofet y a la Redacció de Lo CAMP nostre no menys benvolgut amich D. Vicens de Moragas.

Per causa del fort temporal de plujas tingüe de suspender los dívidendes passat lo concert que la *Jovenut Orfeonista* tenia que donar en lo local de nostra *«Associació Catalana»*.

Dit concert tindrà lloc avuy, a las nou de la nit, executantse lo següent programa:

«Primera part.—«*Lo pardal*», E. Morera.—«*¡¡Volém!!*», C. Candi.—«*L'emigrant*», A. Vives.—«*Los Pescadores*», J. A. Clavé.

Segona part.—«*Lo testament de Amelia*», E. Morera.—«*La ninna encantada*», E. Morera.—«*Plany!*», E. Morera.—Credo de la Missa Choral, Ch. Gounod.

Sobressadas de Mallorca, Sixto Vilalba, San Miquel, 17.

La Societat Mutua de propietaris, celebrarà junta general aquesta tarde, a las sis, en lo *Centro Industrial*, a l'objecte d'elegir la junta directiva y recabar del govern l'enllaç dels ferrocarrils a Reus y la supresió del 10 per cent tranzitori sobre la contribució urbana.

Lo Sr. Arquebisbe, compenetrat de la justicia que assisteix a Tarragona, ha dirigit al Gobern una carta-exposició demandant la rebaixa de l'elevat cupo de consums que s'exigeix a nostra ciutat.

Es d'agráir lo bon zel demostrat per lo Sr. Arquebisbe, lo mateix ab les gestions pera que fossin posats en llibertat los presos, que ara demandant la rebaixa de cupo.

Auy a las tres de la tarde y de segona convocatoria celebrarà junta general ordinaria l'*Ateneu Tarraconense* de la Classe Obrera.

L'altre dia'l coneigut *callista* de aquesta ciutat en Joseph Egea, salvà arrauits, cobrants silenciosos, més d'una desgracia segura a un passatger que al pujar a l'express en l'estació de Torredembarra li fallà'l peu y anava a caure sota las rodas del tren. La lleugeresa y forsa del Sr. Egea li han valgut moltes felicitacions.

Aussent lo Sr. Prat s'encarregá de l'Alcaldia lo primer tenint d'Alcalde nostro bon amich y company don Francisco de P. Ixart.

Dijous fou viaticada la respectable señora mare de nostre estimadíssim amich D. Antoni Rossell Porta.

Fem vot pera que la malta recribi la salut perduda.

Cansat de probar específichs sens cap resultat, l'únich que m'ha fet surtit espessísim cabell a la calva més gran que'l meu cap tenía, és lo vegetal «*Azgar*» del perruquer CASALS.

TIP. DE FRANCESCH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

Tallers d'Arts Sumptuaries

FELIX RIBAS

Carretera Castelló, TARRAGONA

Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuaries. Projectes y presupostos detallats de las obras que ho requereixen.

Cervesa

de primera qualitat, se serveix á preus reduïts en l'acreditat estableïment

LA BATERÍA

Rambla St. Joan, núm. 39. Gran assortit de vins y licors de totes classes, marcas de primera y preus econòmics.

Ibarra y C. a de Sevilla

Línia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcía, Carril, Coruña, Ferrol, Rivadavia, Gijón, Santander, Bilbao, Pasajes, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sortirà d'aquest port lo dia 4 de Febrer lo vapor *Cabo Corona*, son capitá don Isidoro Jaurégui, admèt cárrega y pasatgers pera's cit

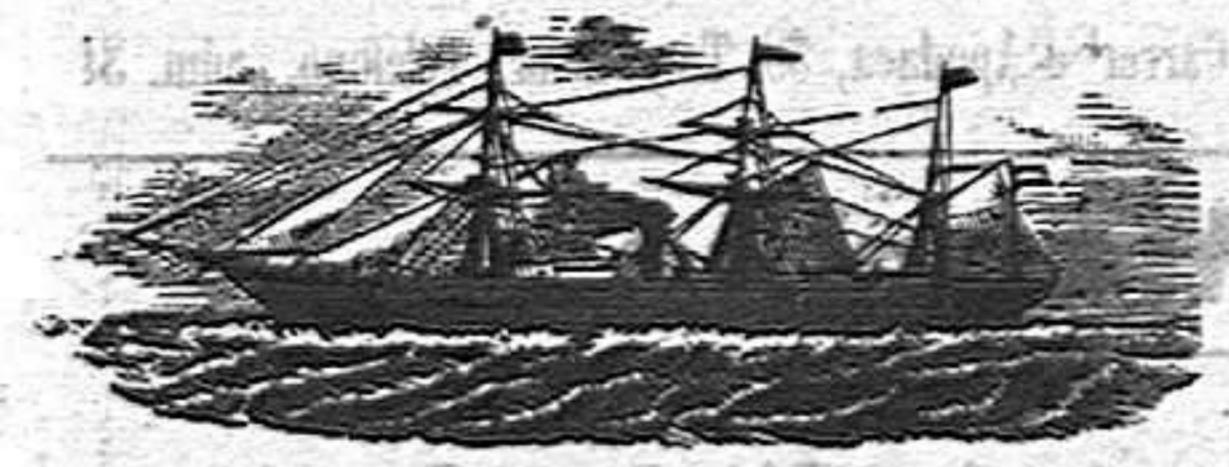
en totas las Farmaciacs y en casa son autor, PASSEIG DE GRACIA, 4, BARCELONA
nerviosas.
Lo mejor reconstituyent pera combatre ab exit totas las malaltias
DE VENDA
GIOL

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras

Real 6, cantonada Reboleto 20

En questa casa trobarà la industria, la agricultura y las arts, un compleit assortit de drogas, sulfat y primeras matèries pera abons ar riquesa garantida y de importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT
Sofre FLORESTILLA de la millor marca
TARRAGONA

Farmacia Plana

al costat de la antiga
CASA FIGUERAS
REAL, 6.—Tarragona

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Compleit assortit de medicina pera curas antisèpticas.—Especialitats nacionals y extrangeras.

Aguas minero-medicinals
TARRAGONA

Serveys de la Companyia Trasatlàntica

Línia de Cuba y Méjico.—Lo dia 17 de Janer sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña, lo vapor **Alfonso XII ó Alfonso XIII**, pera Habana y Veracruz. Admet passatge y carrega pera Costafrime y Pacífich ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Línia de Nova-York, Cuba y Méjico.—Lo dia 26 de Deseembre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 30 de Cádiz lo vapor **Buenos Aires**, directament pera Nova-York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Janer sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor **Montevideo**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de La Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guaya, admitem passatge y zàrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris ab trasbord a Habana. També carrega pera Maracaibo, Coro, Carupano, Trinitat, Guanabacoa y Camaná ab trasbord a Curaçao.

Línia de Filipinas.—Lo dia 30 de Janer sortirà de Barcelona, habent fet les escalas intermitentes lo vapor **Alicante**, directament pera Port-Said, Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa Oriental d'Africa, de la India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires.—Lo dia 3 Febrer sortirà de Barcelona, lo 15 de Málaga y'l de Cadiz, lo vapor **P. de Saratxtegui**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Línia de Canarias.—Lo 17 de Janer sortirà de Barcelona lo 18 de Valencia, lo 1 d'Alacant y'l 22 de Cadiz, lo vapor **M. L. Villaverde**, directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de la Palma y Santa Cruz de Tenerife, retornant a Barcelona per Cadiz, Alacant y Valencia.

Línia de Fernando Poo.—Lo dia 25 de Janer sortirà de Barcelona y el 30 de Cádiz, lo vapor **San Francisco**, pera Fernando Poo, ab escalas en Casablanca, Mazagán y altres ports de la Costa occidental d'Africa y Golf de Guinea.

Línia de Tanger.—Sortidas de Cádiz dilluns, dimecres y divendres.

Sortidas de Tanger: dimarts, dijous y dissabtes.

Pera més informes dirigirse a son agent **D. Emili Borrás**

OVI

LECTINA

GIOI

L'ESPERANSA

Companyia anònima de segurs a prima fixa

Capital social: 5.000.000 de pessetas

Consell d'Administració

President.....	D. Joseph Ciurana y Cabré
Vis-president.....	D. Pere Company y Molins
Administrador general.....	D. Bonifaci López Muñoz
Idem id. suplent.....	D. Pere Rius y Fábregas
Vocals.....	D. Joan Rovira y Palau
	D. Vicens Piera y Brils
	D. Joseph M. Lorjuri y Barbany
	D. Felip Durán y Piqué
	D. Vicens Aldrufe y Prats
	D. Edelmir Borrás y Lozano
	D. August Vidal y Parera
	D. Lluís Massó y Simó

Direcció y oficinas: Rambla de Catalunya, 52

D.l.gat a la província de Tarragona: D. Emili Bessa, Real, 32.—A Reus y son partit: Srs. Massó y Ferrando.

MAQUINARIA

agrícola, industrial y vinícola
Compleit assortit en ferretería

MARCELÍ VICENS

APODACA, 27, TARRAGONA

Unich representant en aquesta província de l'important casa de Barcelona, Srs. Ignaci Sanpera y C., constructors d'arades y bògits pera ondas llauradas y demés màquines agrícoles.

Emulsió NADAL

Es la mellar y más agradable.

Única que conté'l 80 per 100 d'oli de seixe de bacallá y glicerofosfats y hipofosfats de cals y de sosa.

Aprobada y recomendada pels Col·legis de Metges y Farmacèutics de Barcelona, mitjan l'anàlisis dels Srs. Drs. Bonet, Catedràtic de Farmacia de Madrid y Codina Länglin, de Barcelona.

Es aliment concentrat, medicament tònic, estipulant del desenrotlllo físich, creixensa d'òssos y surtida de

las dents. Necesaria als nens, embrassades, vells y persones débils; pera las enfermetats consuntivas, convalescencia, diabets, tos, catarrus, tisis, escrófulas, raquitisme, linfatisme y dolors; aumenta la fllet y la vitalitat.

DE VENDA

Farmacias y magatzems de drogas.

A Tarragona, Major 14

Horas de classe.—PINTURA.—Classe pera noys: De set a dos quarts de nou del matí.

Classe pera senyoretas: De dos quarts de dues a les tres de la tarde.

DIBUIX.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.

Pera noys: De set a dos quarts de nou al vespre.

EXCELSER

En Llanas ven uns paraigües de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantissim bó, que resiste tota prova al devall d'u canaló.

Además, també té uns vanos ab pintats tan rebòns, qni ai Rafel ni Murillo los podrían fer melló, aproposit per regalos; causan gran admiració.

Trobarán també sombrillas y un gran assortit de bastons, parassols de totas menes que són molt barato y bons.

Mellor dit: no ya cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

Centre de suscripcions

SADURNÍ GINESTA

RAMBLA DE SANT JOAN, 29, TARRAGONA

En aquest acreditat Centre que més anys compta d'existencia á Tarragona en aquest ram, s'admeten suscripcions a totas las obras de **Literatura, Ciencia y Arts** de las principals casas editorials d'Espanya ja sia per quaderns semanales o a plassos mensuals.

SE SUSCRIU TAMBÉ A LA

Biblioteca popular de L'Avenç y a la Ilustració Catalana

Ilustración Artística,

Album Salón,

Ilustración Española y Americana,

La Moda Elegante ilustrada,

Salón de la Moda,

La Última Moda.

y a tota classe de Ilustracions, Periódichs y Revistas francesas, inglesas y alemanas.

CENTRE D'INSTRUCCIÓN MUSICAL

DE TARRAGONA

EN LO

< SALÓ AYNÉ >

Ha quedat oberta la matrícula pera l'ingrés a las classes de Solfeig, Teoria de la música, Piano y Instruments d'arch.

Lo dia 1.º d'Octubre quedá obert lo curs de 1903 a 1904.

*** HORAS DE CLASSE ***

Senyoretas: de 5 a 7 de la tarde.

Noys: de 6 a 8 de la nit.

GABINET Y CLÍNICA DENTAL

A. PONS ICART

SAN AGUSTÍ, NUM. 21, PIS SEGÓN, TARRAGONA

Tractament especial de las malalties de las dents y genivas.

Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor.

Especialitat en emplastes, employmaduras y orificacions.

Perfeccionament en la construcció de pessas y dentaduras de totas classes.

ABONOS

químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS

organio-químichs propis per a plantacions praperantlos també ab atenció á las necessitats de la planta y terra á que deuen destinar-se. Despulls, tercerilla etz., grans i legums etz.

COMISSIONS Y REPRESENTACIONS

QUINTANA Y TORRES

Carrer de Barcelona, 4.-Tarragona

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Méndez Núñez, 16, 2.-TARRAGONA

Gran fàbrica de braguers

34, Unió, 34

Herniados (TRENÇATS)

Aquest establecimiento compta ab los avensos més moderns y práctics que la ciència requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopédichs.

Especialitat en lo braguer Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de las trençaduras.

Grans existencias en braguetes de goma pera la curació radical de las trençaduras congénitas y adquirides de l'infància y tot lo concernent á Cirurgia y a Ortopedia.

Casa recomenada per tots los señors metges que han tingut ocasió de conèixer-la, tant per los generos de son catálech com per los preus reduïts.

PERE MONTSERRAT. Unió, 34-TARRAGONA

Aquesta triple ayga de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma está elaborada al sucre d'un pess.

A engros importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra-Rou.

A la menuda Farmacia del Centro.-Tarragona.-Bemestar AYGA RAF SERRA

Ayqua naf SERRA